

Po tako razsežno dragocenem božjem daru

trgali Lahu gorato ozemlje in sicer R ombon (2208 m) obmejno goro Kanin (2592 m) in goro Stol. Južnozahodno od Kobarida smo z naskokom zavzeli visoko (1641 m) goro Matajur, ki leži pred vhom v beneško Slovenijo. Na Bajnski planoti so se Lahi silovito branili. Zavzeli smo sovražne postojanke južno od Vrha in višine 652 pri Vodica. Dalje proti jugu je zopet prišla v naše roke slovita Sveta Gora pri Gorici. Severno od Gorice smo prodrli do Soče. Lahi so začeli izpraznjevati Gorico. Na Krasu smo zavzeli znani Fajtov hrib. Število vjetnikov je poskočilo na 60.000 mož, topov pa smo zaplenili vsega skupaj nad 500. Se-strelili smo 26 italijanskih letal.

Dne 27. oktobra.

Ta dan so dospele čete, ki so se borile na italijanskih tleh, že do italijanskega mesta Čedad (Cividale) in so ga zavzele z naskokom. Tako smo prodrli že do velike benečanske ravni. Lahi so izpraznili celo Bajnsko planoto, gora Kuk je prešla v našo posest. Pri Plaveh smo prekoračili Sočo. Naše čete so se pomaknile skoro v goriško predmestje. Na Krasu smo prešli k odločilnemu napadu. Na južnem krilu so se naši polastili Tržiča. Cela italijanska fronta od koroške meje do Adrije se je pričela umikati. Vjetnikov smo našli do večera nad 80.000 mož, vpljenjenih topov pa nad 600.

Dne 28. oktobra.

V nedeljo zjutraj ob dveh so junaški Hrvatje karlovaškega pešpolka vdrl v Gorico in so razvili na trdnjavi avstrijsko zastavo. Lahi so se umaknili na zahodni breg Soče. Naši so zasledovali sovražnika preko Soče in so zavzeli višino Podgora. Severno od Gradiške je ob 3. uri zjutraj major Močari z lovskim bataljonom št. 11 tudi na tem mestu prekoračil Sočo in zavzel goro Fortini. V naše roke so prišle ta dan še tudi slovite višine Sv. Mihael, Sabotin in Korada (zahodno od Gorice). Zavzeli smo tudi selo Oslavija (severno od Gorice). Naši so drli še dalje proti zahodu in so zavzeli mesto Kormin in goro Sv. Kvirin (zahodno od Gorice), ki leži blizu italijanske meje.

Iz tega je posneti, da je Lah izpraznil tudi Doberdob. Tako je izgubil vse ozemlje, kar ga je pridobil v ednajstih ofenzivah tekom dva in pol leta. Naši se od jugovzhoda, vzhoda in severa blizajo mestu Videm. V nedeljo, dne 28. oktobra se je začela rahljati tudi koroška fronta. V snegu in viharju so naše čete prepodile Lahe iz postojank, katere so si zgradili po obmejnih gorah tekom dva in pol leta in sicer na črti južnozahodno od Trbiža pri Pontablju, v ozemlju Plöcken in na Velikem Palu, ki je že v naši posesti.

Borojevič naznani cesarju zavzetje Gorice.

Ko je v nedeljo, dne 28. oktobra Gorica zopet prišla v naše roke, je brzojavil generalni pol-

kot je bilo to žitno polje, nisem nikoli hodil celo noč kot tokrat. Še le po obsinu medle jutranje zarje smo zapazili, da smo se vrteli celo popolnoč v mogočnih krogih in pomandrali dokaj vsakdanjega kruha. Naši pionirji, po rodu Krašovci, so bili vsi prepričani, da so nas zvodile v svarilo coper-nice, da ne bomo imeli sreče na drugem bregu Dnjestra. Pri vzhodu solca smo dospeli v omenjeno vas Žezawo. Ogromno selo z visoko obzidanimi hišami, da se človeku dozdeva, dokler se ne privadi, da so si enaki vsi dvori. Traja nekaj dni, predno začne tujec ločiti eno posopje od drugega. Naš polk je že bil koncem vasi ter se pripravljaj na odhod, da priskoči na pomoč tirolskim strelcem, ki so se že bili z Rusi ob železniški progi, ki vodi za vasjo. Da je sovražnik prav blizu, so nam oznanjale krogle iz pušk, ki so brenčale in frčale po vasi, kakor bi brundali mimo nas celi roji smrtno grizečih sršenov. Od vasi naprej se razprostira nepregledna gališka ravan, poraščena z dopasno travo. Sovražnik nas je čakal prikrit za železno progo. Brž ko je začelo naše vojaštvo lezti in gomazeli po travi, da se približa sovražniku, se je oglasila tudi ruska artilerija, ki je začela bruhati po ravni iz vseh žrel železo in svinec.

Desnemu krilu našega prodiranja je poveljeval že izza usmrtnice pri Bdyniji bralcem znani g. major. Mož je bil po svoji naravi previden, da bojazljiv,

kovnik Borojevič cesarju sledeče: »Gorica je zavzeta. Čez vse srečen, da morem ta za vse večne čase zopet pridobljeni biser ob Soči v imenu soške armade položiti k nogam Vašega Veličanstva, pristavljam, da homo radostno vpostavili moža in konja do zadnjega vzdihaja, da dokončamo pod modrim vodstvom Vašega Veličanstva pričeto delo. Borojevič.« — Cesar je odgovoril: »Gorica, biser ob Soči, katero ste mi zopet priborili, je sijajen zlahetni kamen v slavnem vencu Vaših zmag. Pri-srčno se Vam zahvaljujem, ljubi generalni polkovnik pl. Borojevič. Božji blagoslov naj Vas spremlja še nadalje. Karel.«

Naši poveljniki.

Vrhovno armadno poveljstvo naših čet proti Italiji je dne 24. oktobra prevzel sam cesar Karel. Mladi vojskovodja je osebno navzoč blizu bojne črte, kar je prodirajočemu vojaštvu v veliko navdušenje. — Oddelni poveljniki na italijanski fronti so: od Adrije do Tolmina sloviti hrvaški general Borojevič, v odseku od Tolmina do koroške meje poveljuje nemški general Belov, na koroški fronti generalni polkovnik baron Kroatin, na tirolski pa maršal Konrad Hecendorf.

Ogromen plen.

Naši so pri svojem naglem prodiranju odvzeli Lahom ogromen plen, kar dokazuje, da se sovražnik ni nadejal, da bi naši tako hitro mogli podreti njih črto. Število vpljenjenih topov znaša že zdaj nad 900, vjetih Italijanov je nad 130.000, med njimi čez 20 generalov. Lahu so naši odvzeli poleg tega še velike množine streliva, živil, avtomobilov in železniških vozov. Samo v Gorici so naši uplenili 120 težkih tovornih avtomobilov z jedilno mastjo.

Lahi so nam pripravili dobre ceste

Lahi so iz Benečije zgradili na goriško stran, posebno v ozemlju med Bovcem in Gorico, dobre ceste čez gore na našo stran. Napeljani so bili vodovodi vrh gor, istotako električne naprave, gorske železnice itd. Vse to so zgradili za naš pohod v Italijo. Izborne ceste so omogočile, da je naša prodirajoča armada lahko tako naglo zasledovala bežečo laško armado. Kakor izpovedujejo vjeti italijanski inženjerji in častniki, so Lahi uporabili za gradnjo cest iz Italije v Avstrijo na goriški fronti nad 100.000 ton cementa in 35 ton raztrelnih snovi za razstrelbo skal. Poleg tega se je zgradilo 40.000 km brzojavnih in telefonskih črt, ustanovilo 12.000 telefonskih in brzojavnih postaj, zakar se je vporabilo nad 70.000 kilometrov žice. Večinoma vse to je padlo sedaj našim v roke.

Kako daleč se bodo umikali Italijani?

Večina vojnih strokovnjakov je mnenja, da se

kadar je bil trezen. Pačila ga je poleg surovosti za na vojni vsakega vojaka pogubonosna navada — pijanost! Pred vsakem napadom je polukal ta gospod pregloboko v svojo čutaro in se nasrkal iz nje hrabrosti. Nisem sovražnik vseh alkoholnih pijač; pa alkoholna hrabrost in junaštvo se maščujeta v moderni vojni navadno smrtno. Po večini vsak izmed mojih tovarišev, ki se je preveč bratil in na dolgo poslavljaj od svoje čutare, je obležal do sodnega dne na bojnem polju.

Zakaj pač? Ako vojak pred napadom pije, mu žganje razburka kri tako, da izgubi razsodnost za smrtno nevarnost. Postane mu nekako vse eno kakor fatalistu (ki slepo veruje v usodo) ali je previden ali prenašel, samo da drvi naprej nad sovražnika, ne da bi se kril ter plazil. Po tem opisu je stopal tudi naš major na čelu svojega bataljona kakor rimski poveljnik, ko se niso poznali pušk in krogel. So ga svarili drugi častniki, naj ne nosi tako ponosno svoje edine glave na trg smrti, pa jih je zmerjal junak za strahopetneže. Moštva je padlo pri tem pohodu proti železnici zelo, zelo veliko samo vsled majorjeve od pijače podkurjene neprevidnosti. Tik ob železnici so zgrajene že stare, takozvane dnjestrške »sance« (nekake utrdbe iz zemlje).

(Najp. pril.)

bodo Lahi umaknili za reko Taljamento, ki izvira v obmejnih italijansko-koroških gorah in teče v dokaj ravni južni črti skozi Gornjo Italijo v Adrijo. Izliva se nekako v sredini med Trstom in Benetkami v morje. — Druga poročila zopet pravijo, da se bodo Lahi umaknili tako daleč, da bo nastala od Asiago do Benetk ravna črta. Seveda so to samo domnevanja.

Čedad in Videm.

Zavzeto mesto Čedad leži ob reki Nadizi približno 7 km od avstrijske meje v sredini beneške Slovenije. Steje 10.000 prebivalcev. V Čedadu je končna postaja železnice Čedad — Videm — Benetke. — Čedad je živahno središče šentpeterskih Slovencev ne le v trgovinskem, nego tudi v političnem oziru, ker tukaj se nahajajo vsi uradi, tudi okrožno sodišče, dočim je proti severu ležeči Šentpeter le po imenu glavni kraj beneških Slovencev. »Posebno ob sobotah«, tako piše prof. Trinko, »bi rekel, da je v Čedadu vse slovensko. Vse, kar hribi rodijo za prodaj, vse pride na čedadski trg. Ob takih dneh prevladuje slovenščina in se precej glasno razlega po starih, ozkih čedadskih ulicah; istotako po prodajalnicah in gostilnicah, česar se omenjati ni treba. Nasi Slovenci sploh ne marajo govoriti preokorne furlanščine, zato pa mora vsak čedadski trgovec skrbeti, da ljudstvu ustreže le slovenski.« Iz Čedada v Videm je približno 15 kilometrov. — Videm steje 50.000 prebivalcev in je glavno mesto pokrajine Videm. Mesto je obzidano. V Vidmu je imel italijanski vojskovodja Kadorna svoj glavni stan odkoder je sedaj moral pobrati svoja sila in kopita. Naša armada prodira sedaj proti Vidmu od treh strani. Morda bo Videm, še predno bodo čitatelji dobili »Gospodarja« v roke, prešel v našo posest.

Slovenski Gospodar in Tiskovni dom.

Slovenski Gospodar je obhajal svojo petdesetletnico. Vseh 50 let je bil tesno združen s Katol. tisk. društvom, oziroma Tiskarno Sv. Cirila, tiskarna ga je pravzaprav spravila na noge. Naš list se je v prvih desetletjih boril z velikimi težavami. Nasprotovalo mu je vse, kar je bilo nemškutarsko in nemško. Pregarjali in tožili so ga, delali mu vse mogoče težave, da bi ga zatrl. Le Cirilovi tiskarni se ima zahvaliti, da je mogel prenesti vse te težave. Zato pa je dolžnost Slovenskega Gospodarja, da letos ob svoji petdesetletnici Cirilovi tiskarni povrne izkazane dobrote, kolikor pač more.

Čenjeni naročniki! Vi ste vzrastli s Slov. Gospodarjem. Le njemu se imate zahvaliti, da ste ostali narodni, da ste napredovali, se izobrazili. Naš list Vas je vztrajno učil in neustrašeno bodril. Poleg tega je delal vedno le za kmetski stan. Kolikokrat Vas je učil umnega gospodarstva, razumne živinoreje! Učil Vas je saditi in obdelovati vinograde: kratko gojil je vse panoge gospodarstva. Čitatelji! Pomislite, koliko dobrega Vam je storil Slov. Gospodar ravno zdaj v tej grozni vojski! Skrbno je zasledoval odloke različnih oblasti, ki so bili naperjeni v Vašo škodo, ter pisal proti takemu postopanju. Naš list je najodločneje branil kmetsko ljudstvo, se potegoval za zboljšanje cen poljskih pridelkov in živine in brezobzirno bičal vsak poskus odškodovanja kmetskega ljudstva. Čitatelji! Naš list Vas je o vsem, kar je bilo potrebno in koristno za Vas, pravočasno obvestil, da niste trpeli škode! Zato pa velja Slovenski Gospodar tudi za najboljši slovenski kmetski list.

Naročniki! Vprašajte se zdaj; ali Vam ni ravno Slov. Gospodar s svojim podukom in svojim natančnim in vestnim poročanjem pripomogel do marsiktere kronice, katere bi drugače ne bili deležni? Da gotovo! Zato pa stopa danes uredništvo zaupljivo pred Vas s prošnjo:

Čitatelji! Žrtvujte vsak po svoji moči za Tiskovni dom v Mariboru, da si Cirilova tiskarna, ta velika dobrotnica Slov. Gospodarja, postavi nov dom, kjer bo zopet mogla uspešno delati za naše slovensko ljudstvo! 33.000 naročnikov stejemo. Ako vsak naročnik da le 2 kroni za Tiskovni dom, bi to znašalo že lepo svoto. A mi upamo, da bodo mnogi darovali še več, veliko več! Naročniki! Prepričani smo, če bi bi se uredništvo oglasilo pri Vas, bi mu gotovo dobro postregli kot svojemu